

Naročnina: Za tuzemstvo z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60; za inozemstvo Din 60 in poština posebej — Oglasi po ceniku.

SOCIALIST

Izhaja vsak petek popoldne.
Nefrankirana in nepodpisana pisma se ne sprejemajo.
Sedež uredništva in uprave Ljubljana, Vidovdanska cesta št. 2, pritličje.

Glasilo Socialistične Stranke Jugoslavije

Štev. 14.

V Ljubljani, dne 20. marca 1925.

III. Leto.

Iz politike.

V smislu poslovnika je osredotočeno sedaj vse delo Narodne skupščine na verifikacijo mandatorov.

Vladna večina se je v verifikacijskem odboru odločila za tako taktiko, da se ne brani, ampak sama napada in govori o terorju opozicije pri volitvah, čeprav je sama terorizirala in je opozicija iznesla vse polno tozadevnih dokazov.

V obče se zamore reči, vsaj po dosežanju poteku razprave v verifikacijskem odboru, da bodo skoro vsi mandati — tudi opozicije — overovljeni — odprto je samo vprašanje verifikacije mandatov Radićeve stranke.

Vlada, ki je Radićevo stranko razpustila v smislu zakona o zaščiti države, češ, da je boljševiška, grozi sedaj, da bo z mandati Radićeve stranke napravila kot svojčas s komunističnimi, da jih bo razveljavila, oz. ne potrdila, kajti po imenovanem zakonu ne more biti noben komunist narodni poslanec.

Da je tako vladino postopanje ne samo nezakonito, ampak nasilno in svojevolsko, je jasno, je pa tudi politično nespametno.

Sam zakon o zaščiti države nasprotuje ustavi, posebno ono določilo, ki govori o tem, da komunist ne more biti narodni poslanec. Zato je bilo svoječasnno razveljavljanje komunističnih mandatov akt nasilja in bo sedanje razveljavljanje Radićevih mandatov tudi, ne glede na to, da se o Radićevi stranki ne more trditi, da je komunistična. Po svojem programu so Radićeveci agrarnoreakcionarna stranka, ki nima v sebi niti trohice revolucionarne ali pa kake razredne ideje.

Postopanje vlade oz. njene večine, če bo res prišlo do razveljavljanja le enega, ali pa vseh Radićevih mandatov, pa je tudi politično nespametno. V korist bo seveda radikalom, ki bodo imeli potem sami absolutno večino v parlamentu, v škodo bo pa celemu notranjemu političnemu razvoju. Da bo tak nasilni akt vlade izzval pri opoziciji najostrejšo bojno razpoloženje je jasno in razumljivo, kajti razveljavljanje Radićevih mandatov pomeni izzivnanje opozicije, ki ima skoro polovico poslancev v parlamentu in večino v narodu. Mesto, da se torišče borbe za moč v državi prenese v parlament, se bo ta boj zanesel zopet izven parlamenta, pri čemur bodo naše notranje politične razmere postale še obupnejše, nego so sedaj. Potreben sporazum med meščanskimi strankami bo zopet odložen za dolgo časa, ljudstvo pa bo trpelo naprej pod neznoznimi gospodarskimi in socialnimi razmerami.

Najhujši udarec na demokracijo pomeni razveljavljanje mandata kakega poslanca iz političnih razlogov. Zakaj pa imamo potem parlament, če narod ne sme vanj poslati onega, ki mu zaupa in ki zastopa njegove ideje?

Ze itak je pri nas parlamentarizem samo na papirju in je naš parlament žalostna slika skupine ljudi, ki jim komandira vlada, mesto, da bi parlament vladal. Če bo pa ta parlament še okrnjen s tem, da bo toliko in toliko mandatov iz političnih razlogov razveljavil, potem ne bo to nikak parlament več. Naj si vlada rajši poslance kar imenuje, da si prihranimo volitve! —

Odgovor Glavnega Radniškega Saveza na poziv CRSOJ. za skupno proslavo 1. maja.

Centralni Radniški Sindikalni Odbor Jugoslavije je poslal glavnemu Radniškemu Savezu Jugoslavije tole pismo:

Glavnemu Radniškemu Savezu Jugoslavije

Beogradu.

Dragi sodrug!

Prožeti prepričanja, da prinaša razcepljenost strokovnega pokreta proletariatu v njegovi razredni borbi veliko škodo, da mu jemlje sposobnost za obrambo najelementarnejših ekonomskih in političnih pravic in ga meče vse globlje in globlje v žrelo socialno-politične reakcije, smo mnjenja, da bi moral biti letošnji prvi maj manifestacija želj in potreb po ujedinjenju strokovnega pokreta. Izhajajoč iz tega stališča je sklenila seja Izvrševalnega obora C.R.S.O.J. z dne 24. t. m. soglasno: da se stavi Glavnemu Radniškemu Savezu Jugoslavije predlog, da se proslavi letošnji prvi maj v celi državi skupno.

V to svrhu vam predlagamo, da se vrši 6. marca t. l. popoldne v prostorih delavcev in delavk Šivačke-obrtne industrije skupna predkonferenca, obstoječa iz po treh delegatov od naše in vaše strani, kateri bomo stavili svoja mnjenja in predloge, tičeče se skupne proslave prvega maja.

Pripominjamo, da smo istotako sklenili pozvati tudi Savez grafičnih delavcev na skupno proslavo, a smo to vabilo za sedaj še odložili v nadi, da ga bomo mogli povabiti zajedno z vami.

Beograd, 25. febr. 1925.

S sodružnim pozdravom

Za Centralni Radniški Sindikalni Odbor Jugoslavije:

L. Stefanović.

Glavni Radniški Savez je poslal na ta razgovor svoje delegate, ki so prečitali sledečo izjavo:

Delegaciji Centralnega Sindikalnega Odbora Jugoslavije

Beograd.

Dragi sodrug!

Odzivajoč se Vašemu pozivu prihajamo kot delegati Glavnega Radniškega Saveza Jugoslavije in Vam dajemo kot uvod v razpravo tole pismeno izjavo:

Z velikimi simpatijami smo sprejeli Vaš sodružni poziv na skupno proslavo Prvega maja. On nam je simpatičen radi tega, ker želite, da vporabimo to skupno proslavo kot pripravo za organizacijsko edinstvo naših strokovnih pokretov. A ta poziv nam daje priliko, da spregovorimo, v času, ko se za to delavski razred vsled bližajoče se prvomajske proslave za to bolj živo zanima, odkrito o svojem stališču glede možnosti ujedinjenja in s tem pripomoremo, da slednje v naši državi duhovno in moralno čimpreje dozori. Tako mi, kakor Vi, ki delamo praktično in delih delavskega pokreta, kolikor se more danes delati, občutimo najboljše vse težkoče razjedjenosti in želimo, da se čimprej konča. A mi nosimo tudi odgovornost za usodo tega pokreta. Mi si ne moremo ž njim igrati, ga danes vstvarjati, jutri razbijati, zapuščati in znova započenjati, iti danes po eni poti, jutri po drugi. V zavesti, da moramo ustvariti resno in trajno delo, se moramo skrbno vprašati: ali so razbiti deli moralno in duhovno zreli za trajno edinstvo in ne moremo iti za naveti, ki se glase:

naj se samo ujedinjuje, brez ozira na načelo in vrsto organizacije od internacionale, do strokovne zveze. Zakaj, če se zapletemo v nezrelem edinstvu iznova v medsebojne borbe, nas bodo ti svetovaleci prvi zapustili.

Se eno je potrebno, da v naprej opozorimo. Čas je, da se neha med nami in vami vsako manevriranje in da imajo razgovori med nami resno namero, da v resnici dovedejo do edinstva in da se na paroli edinstva ne vrši več agitacije, ki naj bi pokazala, kako odbija druga stran baje načeloma vsako ujedinjenje. Zato bi želeli, da preneha med nami vsako oficielno in javno pozivanje na kakršnekoli razgovore in skupne akcije, ker se spreminja tako pozivanje pod pritiskom razmer v politično manevriranje. Veliko koristneje je, da se vrši med nami pred vso delavsko javnostjo, na privatnih in javnih sestankih svobodno, nevezan, povsem iskren in povsem odkrit razgovor o možnostih, pomenu in ciljih ujedinjenja. Tak razgovor, glejte, mi danes tu započenjamo.

Prava vrednost ujedinjenja.

Velika gospodarska kriza, ki jo preživlja danes naše mestno gospodarstvo, je vsekakor glavni vzrok za težkoče, ki jih ima strokovni pokret. A da je pal do današnje brezvplivnosti, temu je kriva ona politika, ki je vodila velika večina delavskega pokreta tri leta neprestano samo od poraza do poraza, razširjajoč zmete, eno hujšo od druge in šireč brezprimerno korupcije. Porazi so ubili vsako zaupanje v vrednost borbe in organizacije, prinesli razočaranje nad nepretrgano vrsto zmot, ubili vsak idealizem in napravili delavske mase pristopne za meščansko ideologijo, korupcija pa je zbrala skupine brezposelnih, ki so si vzeli za poklic revolucionarno fraziranje in oviranje delavstva, da se osvobodi iz duševne in organizacijske zmešnjave in strašnega poraza, v katerega so ga zapeljali. Padalo se je in pada se vedno globlje.

Ni mogoče iti preko te ugotovitve in zdravega delavskega pokreta ne more biti, če se izvira zmot, porazov in korupcije ne zamaši in končno ne preseka njegovo vplivanje na bodoči ujedineni delavski pokret.

Ni se lahko dvigati s porazov. Kapitalisti in državni organi se imajo priliko igrati z delavskim pokretom, kakor se jim ljubi in treba bo časa in težkih naporov, predno dobimo izgubljene pravice in možnosti razredne borbe nazaj. Ker izgleda poleg tega, da bo tudi gospodarska kriza še trajala, se ni treba vdajati goljufivi nadi, da nas dvigne ujedinjenje, kakor hitro ga storimo, kakor čarodejna palica iz porazov in slabosti. Tudi ujedinjeni bomo morali iti skoz dolgo periodo naporov, preganjanj in borb, predno osvojimo samo ono nazaj, kar smo izgubili. Prava vrednost ujedinjenja bo v tem, da bo zadržalo nadalnje padanje v reakcijo in slabost. Velika škoda bi bila, ako bi nas zateklo oživljanje gospodarskega življenja razjedjenjenje in bi se nam s tem onemogočilo tako hitro osvajanje izgubljenih postojank, kakor bi to bilo, ako bi se ne trošile sile v medsebojnih borbah.

Ali če se bi delovalo tudi v ujedinjenem pokretu stari vzroki za razkol naprej; ako bi se gonil delavski pokret trajno v borbe, ki jih ta po svoji moči ne more izdržati, vstvarjaje tajnih

organizacij v javnih in brezvestno korumpiranje z razsipanjem denarja, ki ne prihaja od rednih članskih prispevkov, potem nam tudi ne bo pomagalo ne ujedinjenje, ne ozdravljenje gospodarskega življenja. Mi bi morali doživeti ponovno poraze, razstrojstvo in razkole.

Osnove ujedinjenja.

Ena izmed mnogobrojnih zmot, ki jih je razsejal ruski boljševizem je ta, da so nastale pri nas po vojni bistveno drugačne družabne razmere in da je treba voditi vsled tega nekake drugačne borbe in imeti nekako drugačen delavski pokret, kakor smo ga imeli pred svetovno vojno. Medtem so ostale pri nas v Jugoslaviji predvojne socialne razmere absolutno ene in iste in so se le v toliko spremenile, da je vsled razdelitve velikih posesti sistem privatne svojine znatno učvrščen, da se kapitalistično gospodarstvo bolj naglo in bolj svobodno razvija, da se je vstvarila znatno močnejša monarhija, ki nad nami vlada. Vsa sprememba je v tem, da je postal meščanski režim po vojni gospodarsko in politično jačji, nego je bil pred vojno, ali so postali na drugi strani vsled razvijanja kapitalizma tudi pogoji za naše napredovanje znatno boljši. Zmota o slabosti kapitalizma izvira pri nas vsled zmed, ... jih je napravila v gospodarstvu vojna, zmed, ki se vedno bolj odstranjuje. Danes je popolnoma brezmiselnost govoriti o slabosti kapitalizma in o tem, da bi se moglo vpeljati pri nas neke druge vrste gospodarstvo, kakor privatno kapitalistično.

Pod temi pogoji je mogoče samo en zaključek: mi moremo in moramo imeti normalni socialistični pokret, kakoršnega smo imeli pred vojno. Med nami ni spora, da je bil predvojni socialistični pokret popolnoma zdrav in sposoben za življenje in razvoj. Mi se moramo povrniti k njemu, če to hočemo ali ne, ker sili v to enakost med današnjimi in predvojnimi razmerami. Osnovna misel voditeljica vsakega dela za ujedinjenje mora biti ta, da storimo nam dobro znani predvojni edinstveni socialistični pokret, z vsemi njegovimi oblikami organizacije in borbenih metod.

Ko se utrdite tudi Vi v tem uverjenju in kadar boste voljni delati z nami pošteno za ta cilj, takrat bomo pripravljene dajati vse potrebne koncesije in omogočati vsa prehodna stanja, da se preide brez žaljenja občutljivosti in brez razglabljanja o prošlosti k borbi o vprašanih sedanosti in bodočnosti delavskega razreda.

S tem je povedano, da mora biti naš delavski pokret razreden pokret, demokratski pokret in mednarodni pokret. Kot razreden delavski pokret se mora naslanjati le na svojo razredno moč in na moč onih družabnih slojev, ki se mu pridružijo zavestno in odkrito, osvojivši njegovo ideologijo. Ta pokret ne more biti puntarski, pokret vseh mogočih nezadovoljnejšev, tudi ne sme iskati in sprejemati zvez z reakcionarnimi družabnimi silami in podpirati teženj, ki nimajo z delavskim pokretom in razredno borbo nikake zajednice.

Delavski pokret mora biti demokratski tako v svojem notranjem ustroju, kakor v borbi proti razrednemu nasprotniku. V njem se ne morejo formirati tajne celice, tudi ne sme priti v odvisnost od ilegalnih skupin. Politična demokracija v državi

Komunalna politika.

SEJA OBCINSKEGA SVETA MARI-BORSKEGA.

V torek dne 3. marca je imel mari-borski obč. svet sejo.

Zupan dr. Leskovar prečita dopis društva za preskrbo ubogih šolarjev z obleko in obuvalom, s katerim se to društvo zahvaljuje obč. svetu za nakazani znesek 37.500 Din. Ubogi kapitalisti so bore malo darovali in da je dobilo okrog 600 otrok nekaj krp, gre res zahvala občini, ki je votirala večji del k skupnim »darom«.

Socialisti so l. 1923. prvič predlagali, da naj mestna občina prispeva in sicer skupno 50.000 Din. Letos je blokaška večina znižala to podporo na 37.500 Din. Socialisti so predlagali, da se vpostavi 50.000 Din v proračun, toda gospoda je to odklonila, ker ne mara zakonite subvencije, marveč hoče miloščine. Nemei so povodom obč. volitev to subvencijo imenovali: razmetanje obč. denarja, v čemur jim je sekundiral sedanji duhovni — pardon — občinski oče dr. Jerovšek. Ampak socialistov ni sram takšnih očitkov! Potem je poročal župan, da se snuje društvo za zgraditev spomenika bivšemu škofu Slomšku, ki je pred mnogimi desetletji umrl in še le sedaj so se gospodje klerosi spomnili nanj. Kakšne zasluge si je Slomšek stekel za Maribor nam ni znano, da se mu naj ravno sedaj v času največje stanovanjske bede spomenike postavlja? Očividno se gospodom zdi sedanji čas najbolj primeren, ko ima Maribor črnega župana, pred katerim se plazijo po trebuhu naši krščansko-katoliški demokrati! Nadalje je poročal župan o sestavi novega odbora mestne posojilnice, ki je tvorila v zadnjih letih jabolko silnih bojev med klerosi in bankarskimi demokrati, ki niso pustili prvih v takem številu k koritu kakor so isti želeli. Klerikalci so se zakleli, da morajo ta denarni zavod uničiti, zato so organizirali naravnost sveto vojno. Med tem časom pa je sklenil dr. Jerovšek z demokrati »Burgfrieden«; prišlo je do nacionalnega bloka in danes sede oboji i v občini i v posojilnici, ki sicer ni občinska v pravem pomenu besede, ampak je privatno-kapitalistična, nad katero ima mestna občina samo neke vrste kontrolo, zato pa jamči z vsem svojim premoženjem ter z vso davčno močjo za eventualen polom. No sedaj bo mir, ker so tudi klerosi pripuščeni k zlatemu teletu. Gosp. Voglar ne bo več tarča klerikalnih napadov in bratje v Kristu se bodo popolnoma spravili!

Nadalje je župan čital statistiko borze dela, iz katere je razvidno, da vlada v naših krajih strašna brezposelnost in tako poročilo bi moglo tvoriti podlago za razmotrivanje, na kak način bi se moglo saj en del delavcev zaposliti oz. če to ni mogoče, delati na to, da bi saj oni delavci, ki so v mestno občino pristojni, dobili primerno podporo. Toda tako daleč še naš »blok nacional« ni prišel, nasprotno — naš tovarnar za »škrnicelne« Weixl in pa g. župnik in suspensio Jerovšek, trdita vedno, da brezposelnih delavcev v občini ni, ampak da so to samo leni delavci!

Zatem je stavil sodr. Ošlak na g. župana dva vprašanja in sicer: 1. Ali je res, da je gospod župan prepovedal, oz. če je on vplival, da je bilo prepovedano nadaljno uprizorjanje Cerkvenikove drame: »V vrtincu«. 2. Ali je znano gosp. županu, da so mestni delavci vložili prošnjo za zvišanje mezd in da je ta prošnja bila, ne da bi prišla v obč. svet, negativno rešena oz. zavrnjena.

Glede prvega vprašanja je župan zagotavljal interpelanta, da ni on prav nič storil, da se omenjena drama ne bi smela igrati, pač pa je izrazil nasproti g. ravnatelju mestnega gledališča svoje nezadovoljstvo z dramo, na kar je le ta izjavil: »dobro, pa je ne bomo več uprizorili«. Dodal je še, da se je tudi veliki župan g. dr. Pirkmajer enako izrazil. (»Tabor« pa je pisal, da gospa županja ni z igro zadovoljna!)

Kar se tiče drugega vprašanja, je rekel g. župan, da mu je sicer znano, da so mestni delavci vložili prošnjo za povišanje plač, da pa ne ve nič o tem, da bi bila ista rešena in da naj de-

lavci vložijo novo prošnjo. Za tem so prišla poročila odsekov. Najbolj zvesti klerikalni volivci in ljubljenci g. Zebota — mariborski mesarji — so vložili pritožbo proti špeharjem, češ, da jim delajo ti veliko škodo, ker ne plačujejo »visokih« davkov, pač pa prodajo mnogo špeha na mariborskem trgu, radi česar se naj jim ta posel prepove ali pa vsaj omeji. Utemeljeval je ta predlog mesar in obč. svet. (SLS) g. Hohnc. Toda pogorel je. Čeravno imajo klerikalci dve duši, se niso upali braniti svojih mesarjev tem manj, ker se tudi špeharjem ne smejo zameriti.

Končno je prišla neka prošnja na dan, ki je tičala celih 10 mesecev, ne ve se kje, t. j. prošnja klavniških delavcev za zvišanje plač. Poročevalec g. dr. Jerovšek je povedal, da je prošnja prišla novembra v neki odsek in ta odsek predlaga, da se jo odkloni. Sodrug Bahun ugovarja in hoče utemeljevati prošnjo, na kar hitro izjavi Jerovšek, da se bo o prošnji v tajni seji dalje razpravljalo.

Obč. svet. s. Bahun: Zakaj se bojite javnosti?

Ta zadeva se je po tem res reševala v tajni seji, dasi ni spadala v tajno sejo, ker se ni imenovalo v obč. nobene osebe. Poročevalec je na dolgo in na široko navajal cene raznim življenjskim potrebščinam, ki se od časa, ko so dobili omenjeni delavci zadnje zvišanje mezd in to je od l. 1923., niso prav nič izpremenile. (Kdo se ne čudi našim jezuitom.) Zato predlaga odsek, da se ta prošnja odkloni. Obč. svet. s. Bahun: »Gospoda, to je nezaslišan škandal: Najprej se prošnjo revnih delavcev eno leto zadržuje, da se jo po tem odkloni. Večkrat sem že vprašal, kaj je s to prošnjo, pa nikoli nisem dobil pravega odgovora. Namesto, da bi sedaj obč. svet svoj greh popravil s tem, da bi prošnji ugodil in plače zvišal od časa, ko je bila prošnja vložena, se jo sedaj s tako nelogičnim utemeljevanjem odklanja, kakor da bi za teh pet delavcev, ki imajo najmanjše plače a najtežje delo, postojale drugačne cene kot za vse ostale uslužbence in delavce. Dve leti niso ti delavci dobili nobenega povišanja, med tem smo ostalim uslužbenecem ne vem kolikokrat premjemke povišali. Delavci so itak skromni in prosijo, da se jim naj urna mezda zviša na 5 Din. Zato predlagam, da se prošnji ugodim in da se zvišanje izvede od 1. jan. 1925. In glej, čudež se je zgodil: Obč. svet. g. Glaser (Nemec), ki je sicer zelo proti visokim delavskim plačam, se je pridružil izvajanjem s. Bahuna, samo da ni bil zato, da bi se vsem 5 delavcem mezde zvišale na 5 Din, ampak na 4, 450 in samo enemu na 5 Din urno. Temu se je ugodilo.

Občina Krčevina prosi, da bi mestna občina prevzela škropljenje Aleksandrove ulice do Wögererja, za kar bi

omenjena občina bila pripravljena plačati gotovo odškodnino. Stavbni urad predlaga: mestna občina naj da Krčevini vodni voz in vodo na razpolago, občina Krčevina pa si naj zama preskrbi priprego, češ, da je mestna občina že preobremenjena in ne bi mogla škropljenja prevzeti. Obč. svet. s. Bahun je proti temu in pravi, da to ne drži, da mestna občina ne bi tistih 200—300 m mogla škropiti. Krčevina kot okoliška občina nima tozadevne organizacije in če ji odrečemo škropljenje — ki je pa tudi v interesu mesta samega — po tem ne bo nič storila. Je pa pripravljena za škropljenje prispevati. Temu naziraju so se pridružili tudi drugi govorniki in je bil odsek predlog odklonjen. Škropljenje se pa uredi v smislu medsebojnega dogovora obeh občin. Gospod Roglič (NSS) je poročal o projektu električne cestne železnice. Neka družba želi imeti načrt, ki bi pa stal okroglo 60.000 dinarjev, to pa bi bilo po Rogličevem mnenju predrago, zato naj gre ponudba ad acta. Obč. svet pa ni bil tega mnenja in je bilo sklenjeno, naj se odsek dalje bavi s stvarjo.

Končno je še omeniti, da se nudi mestni občini prilika dobiti večje posojilo, katerega del bi se porabil tudi v stanovanjske svrhe. To reč so vzeli demokrati v roke, ki so kot bankirji bolj verzirani, med tem, ko se g. Jerovšek bolj po strani drže!

Studenec pri Mariboru. Pretečeni teden se je vršila pri nas izvanredna seja občinskega odbora. Na dnevnem redu je bila vnovič zadeva električne razsvetljave, torej gotovo eno najvažnejših vprašanj. Kakor navadno, je radikalni občinski odbornik g. Belčak zopet neoprosčen izostal, in to že štirikrat zaporedoma. Nam socialistom je seveda popolnoma vseeno, če se gospod Belčak sej udeležuje ali ne, občinski posli se vršijo itak lahko tudi brez njega, in ga torej prav nič ne pogrešamo, ampak obžalovati moramo njegove volivce, ki imajo v občinskem odboru tako zanesljivega zastopnika. Radovedni smo tudi, kaj porečejo k temu zanemarjanju dolžnosti drugi gospodje od nacionalnega bloka, na katerih listi je bil tudi g. Belčak izvoljen, dozdeva se nam, da ga tudi prav nič ne pogrešajo. Treba bi bilo tega gospoda pri priložnosti opozoriti na pravilnik, ki obstoja za občinski odbor, in glasom katerega se lahko odborniki za večkratno izostajanje od sej, kaznujejo. Glede električne razsvetljave, se je na predlog socialističnega kluba enoglasno sklenilo, da občinski odbor ponudbo občine Maribor v načelu sprejme in da se dne 7. marca skliče v gostilni A. Senica shod davkoplačevalcev in konzumentov, in da se jim ponudba, proračun in pogoji razjasnijo. Ker se nihče ni več k besedi javil, je zaključil sodrug župan Kaloh sejo ob 12. uri ponoči.

Tedenske vesti.

Seja Zveze narodov. Pretekle tedne se vrši zasedanje Zveze narodov, na katerem se zelo trudi angleški zunanji minister Chamberlain, da bi spremenil določbe ženevskega protokola, ki so bili sprejeti na lanskem zasedanju. Mac Donald, ki je lansko leto zastopal Anglijo, ko je imela še delavsko vlado, se je zelo trudil in se mu je tudi deloma posrečilo uveljaviti v protokolu točke po katerih se mora spore med različnimi državami predložiti Zvezi narodov, da se preprečijo oboroženi konflikti. Ta protokol je bil lansko leto sprejet. Med tem je pa zmagala v Angliji konservativna stranka, ki vsem tem mirovnim določbam zelo nasprotuje. — Namere angleške

vlade pa ne gredo prav v klasje, ker se je večina zastopnikov raznih držav izrekla proti uničenju ženevskega protokola. Zlasti ga je branil zastopnik Francije Briand, kateremu se je priključila večina drugih delegatov, tako da je ostal Chamberlain popolnoma osamljen. Češki zunanji minister Beneš, ki je referent o tem vprašanju, je izjavil, da je ženevski protokol še sicer nepopolno delo in so nekateri pomisleki Chamberlaina popolnoma upravičeni. Da bi se pa razsodišče popolnoma odpravilo bi bila pa zelo resna škoda. Beneševa resolucija je bila soglasno sprejeta. — Na sejah se rešuje tudi spor med Poljsko in Gdanom in pa problemi razorožitve.

Prva stavka fašistovskih kovinarjev je izbruhnila v Milanu pretekle dni. Udeležuje se je več tisoč kovinarjev. Števidlo stavkujočih pa še vedno narašča. To je prva stavka fašistovskih strokovnih organizacij odkar obstojajo. V Rimu se pa že vrše pogajanja med vlado in delodajalci, na kakšen način bi se stavka čimprej zaključila. Fašisti so dosežaj zamikali potrebo razrednega boja, kakor naši demokrati in klerikalci, ali ta stavka jih bo sedaj počula, da razredni boj še ni odpravljen s tem, da se razpusti socialistične organizacije.

Turčija in naša država sta te dni obnovili medsebojne diplomatske stike. Turška vlada je imenovala svojega poslanika v Beogradu in jugoslovanska je imenovala svojega v Carigradu. S tem je šele formalno končano vojno stanje, ki je trajalo od l. 1914.

Sedemletnico rdeče armade so praznovali v Rusiji z velikimi vojaškimi paradami. V Petrogradu se je udeležilo parade 16 tisoč vojakov izbranih iz petrograjske vojaške garnizije. Vojski so pripadali vsem vrstam orožja: pehote, konjenice, artilerije, avtomobilskih in aeroplan-skih oddelkov. Sovjetska vlada je porabila to parado zato, da popularizira novega poveljnika armade Frunseja, ki je, kakor znano, nadomestil odstavljenega Trockega. Kakor poročajo listi, se je pa po hladnem odzaru armade Frunseju, poznalo, da uživa Trockij med vojaštvom velike simpatije.

Radičevi mandati razveljavljeni.

Pretekli pondeljek se je vršila zadnja seja verifikacijskega odbora Nar. skupščine, na kateri se je razpravljalo o verifikaciji Radičevih mandatov. Ze med sejo je prišlo med vladno in opozicijsko skupino do hudih sporov radi mandatov v Sloveniji in Dalmaciji. Spori so se tako zaostri, da je opozicija odšla od seje. Vladni člani odbora so jo nadaljevali in so razveljavili 61 Radičevih mandatov. Potrdili so le 6 mandatov Trumbičeve skupine.

Na ta način so verificirani sedaj vsi mandati vladnih in opozicijskih strank razven Radičevih in bregalnškega okrožja, kjer se bodo vršile nove volitve za 3 poslance. Glede Stajarske oblasti se bo izvolila posebna komisija, ki bo proučila demokratske pritožbe.

Razveljavljanje Radičevih mandatov pomeni vsekakor hudo nasilje, ki ne zaostaja za nasiljem, ki je bilo izvršeno nad komunističnimi poslanci. Kakor smo daleč od tega, da bi se hoteli identificirati z Radičevimi idejami in metodami, tako moramo na drugi strani izraziti svoje ogorčenje nad postopanjem vladnih strank. Vladne stranke so sedaj že z drugim takim činom kar najbolj mogoče profanirale parlamentarni čut ljudstva, zato jim jako slabo pristaja, kadar utemeljujejo preganjanje komunistov z obrambo demokracije in parlamentarizma proti diktaturi in sovjetizmu. Posledice tega početja ne bodo ostale. Na drugi strani se pa spominjamo tistih časov, ko je Davidovičeva vlada padla ravno vsled kozlov, ki jih je prekuceval g. Radič. Če leži danes v jami, naj se spomni, da si jo je sam izkopal.

Sest let se vrši že sedaj abnormno in nemoralno početje, tako vladnih kakor opozicijskih strank, ki so druga druge vredne. Zato porabljam tudi to priliko za apel na delavno ljudstvo, naj se združi, organizira in pojači svoj politični vpliv, da bo enkrat konec te za vsak kulturni narod nevredne igre.

Programatična diskusija o zednjenju delavskih strank. Uredništvo Napreja priobčuje v zadnji številki poziv na javno diskusijo, kako bi prišlo najhitreje do ujedinenja delavskih strank. Nas veseli, da prehajamo iz dobe pavšalnih sumničenj k stvarni razpravi. V prihodnji številki bomo priobčili tozadeven odgovor.

Kupujte
samo
Zlatorog
milo!

Železniška nesreča. Pretekli petek se je zgodilo v bližini Broda večja železniška nesreča, pri kateri je dobilo 16 oseb manj ali več težke poškodbe. Beograjski brzovlak, ki je vozil v smeri proti Ljubljani, je v bližini Broda skočil vsled pokvarjene proge iz tira. 4 vagoni so se prevrgli pod železniški nasip in pokopali pod seboj v njih se nahajajo potnike. Na lice mesta prišedša komisija je ugotovila, da je vzrok nesreči dejstvo, da se je ena izmed železniških tračnic na tem mestu na 4 krajih razpočila in povzročila skok s tira. Vlak je v trenutku nesreče vozil z brzino 40 km na uro. — Proga od Siska do Beograda je silno zanemarjena in izvožena, zato so nesreče na tej progi na dnevnem redu. Železniško osebje uslužbeno na tej progi je že nešteto opozorilo merodajne faktorje na najmožnejše popravne te proge. Vsi opomini so bili do sedaj brezuspešni. Vlada varčuje in se igra z življenjem potnikov in svojih uslužbenec. Varčuje, da more zalagati dvor in generale za čim sijajnejšo reprezentanco!

Pouk in razvedrilo.

Mednarodna delavska olimpijada v Frankfurtu.

Dne 25. julija t. l. se vrši v Frankfurtu ob Meni internacionalna delavska olimpijada. Pomen olimpijad v obče je v 20. stoletju eminentne važnosti za vse kulturne narode, ki hočejo demonstrirati dokaze svojega napredka in pokazati svojemu svetu, da dohitevajo dogodke na kulturnem polju in ne zaostajajo za zahtevami časovnega razvoja. Poleg tega pa imajo olimpijade namen ožjega razvoja. Poleg tega pa imajo olimpijade namen ožjega zblizanja poedinih narodov ter vplivati tudi na politično ravnovesje med poedinimi državami. Stari Grki so že prirejali znane olimpijske igre, katerih so se udeleževali zastopniki raznih takrat kolikortoliko urejenih držav. In baš te olimpijske igre, kjer so tekmovali med seboj razni rokoboreci, metaleci diska, tekači itd. so veliko pripomogli k temu, da je ves tedanji svet s spoštovanjem in priznanjem in tudi občudovanjem govoril o Grkih. Pred meseci je svetovno časopisje mnogo pisalo in razpravljalo o znani pariški olimpijadi, ki so se je udeležili tudi zastopniki naše države in celo odnesli kot telovadci prvenstvo. Razume se, da olimpijske prireditve stanejo mnogo gmotnih žrtev in da so se n. pr. mogli zadnje pariške olimpijade udeležiti tudi zastopniki SHS, je morala prispevati denarno pomoč tudi država.

Frankfurtska olimpijada pa bo delavska mednarodna prireditev. Zastopniki-delavci Amerike, Švedske, Avstrije, Norveške, Francije, Anglije, Belgije, Rusije itd. bodo

nastopili ob tej priliki, da pokažejo tudi na športnem in telovadnem polju svojo usposobljenost in razvojno moč. Nastopili bodo, da dokažejo svetu, da tudi delavska mladina pravilno pojmuje pomen pregovora: zdrav duh v zdravem telesu.

Za frankfurtsko mednarodno delavsko olimpijado vlada po vsem kulturnem svetu veliko zanimanje.

Kolikor nam je znano, se pripravljata tudi D. T. E. da pošlje svoje tekmovalce na olimpijado. Seveda je pri nas tako vprašanje pred vsem finanjsko. V interesu celotnega pokreta bi bilo, da se DTE pri temu koraku čim bolj podpre.

Razmnoženi svetniki.

Na svetu je zelo mnogo cerkva, ki hranijo okostja raznih svetnikov. Ali cerkva, ki hočejo imeti take svete spomine, je mnogo več, kot je bilo svetnikov, in tako je prišlo do tega, da so cerkve te svetnike po potrebi razmnožile.

Truplo sv. Dionizija hrani cerkev v St. Denisu ali ob istem času je to truplo na upogled tudi v cerkvi St. Emimeranu. Poleg tega imajo glavo tega svetnika tudi v Pragi in Bambergu, v vsakem kraju po eno.

Sv. Andrej je prišel na ta način do 5 teles, 6 glav, 17 rok. Od sv. Ane hranijo 2 telesi, 8 glav in 6 rok. Sv. Anton ima 4 telesa in še 1 glavo posebej. Sv. Blaž 1 telo in 5 glav. Sv. Luka 8 teles in 9 glav. Sv. Sebastijan 4 telesa, 5 glav in 13 rok. Vsem pa prednjačita sv. Jurij in sv. Pankrac od katerih hranijo po raznih cerkvah od vsakega po 30 teles.

Dokler miso bile razne dežele zvezane med seboj z železnicami, telegrafom, časopisjem itd. ljudstvo teh »pomot« ni videlo. Sedaj pa, ko je o tem napravljena že tako lepa statistika, pa nastaja vprašanje: katera telesa so prava in katera so častili ljudje do sedaj, ne da bi to čaščenje »zaslužila«.

30-letnica kinematografa.

Letos praznuje kinematograf 30-letnico odkar so ga iznašli. V tej dobi je kinematograf osvojil svet in postal prava velesila. Kako nemogoče je bilo včasih spoznati kraje in mesta, ki so oddaljeni po več tisoč kilometrov eden od drugega. Danes ni treba potovati v daljno Ameriko, kdor hoče spoznati njene zanimivosti. Dovolj je, da gre v bližnji kino, kadar igra kaj iz ameriškega življenja, pa si prihrani daljno pot in tudi stroške.

Kinematograf bi lahko mnogo pripomogel za izobraževanje širokih množic, žalibog se je tudi te iznajdbe — kakor vseh — polastil požrešni kapitalizem, ki jo ne uporablja za širjenje znanosti in kulture, temveč jo je upregel v voz svoje dobičkazelnosti. Zato prinaša razne detektivske in zločinske senzacije, ki

pokvarijo zlasti mnogo mladine. In tako je tudi ta iznajdba mesto blagoslov, postala nov bič za človeštvo.

Egipčanski grobovi.

Lansko leto je vzbudila po vsem svetu velik interes vest, da je ekspedicija lorda Carnarvona našla grob prastarega egipčanskega faraona Tutankamena. Ta najdba je užgala pogum celim tropam raziskovalcev, da so začeli s podvojenimi silami brskati po ondotnih krajih. Tokrat je bila sreča mila Amerikancem, ki so našli blizu neke piramide cementiran rov, v katerem so našli zopet eno tako grobnico, v kateri je bilo shranjenih mnogo dragocenih skled iz alabastra, bakreni kotli in ostankov z zlatom bogato okovanih stolov.

Egipčanska vlada gleda na vsa ta raziskavanja s precej nezaupljivim očesom, kajti zaveda se, da so najdline ogromno bogastvo. Zato je sklenila, da ne sme nihče raziskavati teh krajev brez njenega posebnega dovoljenja.

Največji zvon na svetu.

V Moskvi stoji cerkev Ivana Velikega, katere zvonik je bil prejšnje čase poln zvonov. L. 1735 so pa potegnili v stolp največjega na svetu, ki so ga imenovali »Car Kolohal«. Pri tem se je pa zrušil lesen oder v zvoniku in zvon jim je zdrknil na tla, kamor je priletel s tako silo, da se je zakopal 6 metrov globoko. Pa saj ni čudno, kajti njegova teža je bajna, namreč 200 tisoč kilogramov. Pri padcu se mu je odkrušil košček, ki tehtal malenkost 11 tisoč kg.

Po 100-letnem počivanju v grobu, ki si ga je sam izkopal, ga je pustil izkopati car Nikolaj I. Postavili so ga na zidan podstavek pred cerkvijo. Zvon je 8 m visok, njegov premer meri 20 m. Pod njim ima prostora 25 ljudi.

Pobožno čtivo.

»Lojzka, kaj pa čitaš?« zavpije mati, ko vidi hčerko s knjigo v roki. »Zopet kakšno ljubavno oslarijo? Ne pozabi, da je danes nedelja. Ako že hočeš čitati, čitaj kaj pobožnega.«

»O saj da — povest o treh kaplanih, ki so se zaljubili v eno in isto deklico! Ali ni to dovolj pobožno?« odgovori premetena hčerka.

Žalibog.

»Čul sem, da je tvoj stric tako težko bolan, da lahko računate na vse.«

»Žalibog, ne na vse. Podedovali bomo le polovico.«

Nesrečna številka 13. Odkar poznamo številke, imajo ljudje številko 13 za nesrečno. Ze stari Egipčani so verovali, da ima trinajstotica neko skrivnostno usodno moč. Cigani smatrajo še dandanes, da prinaša številka 13 smrt. Stari židje so se posebno čuvali, da niso nikdar izgovarjali te usodne številke. Tudi v norveški mitologiji zavzema trinajstica nenavadno mesto; ustna poročila pričajo, da se je pod to številko skrival bog zlega. Ker je bilo na zadnji večerji s Kristusom vred 13 oseb, so se tudi kristjani navzeli podobnega praznovstva. V nasprotju z nami pa je bila starim Mehikancem številka 13 sveta. Kdor ne veruje v vraže, njemu je trinajstotica seveda to, kar vsaka druga številka: prav toliko nesrečna kolikor srečna.

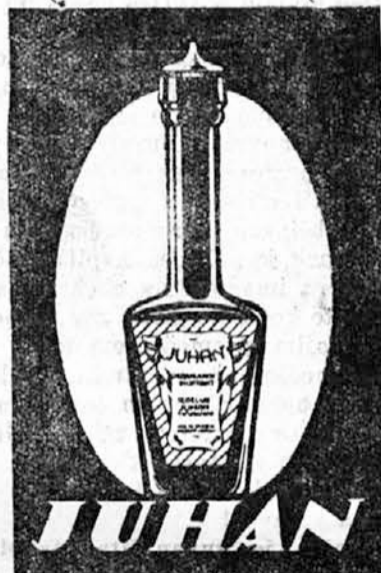
Siromašna občina. — Josip Revščina leži na stroške svoje domovinske občine v bolnišnici glavnega mesta. Župan v njegovi občini ga obišče, da vidi, kako dolgo bo še trajalo. Strašno je. Revščina ne more živeti, pa tudi ne umreti. Župan bolnega Revščino najprej malo potolaži, na to pa se poslovi od njega, mu stisne roko in ga opomni na njegovo podložniško dolžnost: »Jože, glej, saj veš, naša občina je siromašna, napravi hitro!«

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Redakcijo smo morali radi praznika sv. Jožefa ta teden predčasno zaključiti, zato je izostalo celo vrsto dopisov. Objavili jih bomo prihodnji teden.

Izdajatelj: Oblastni odbor SSJ za Slovenijo.

Odgovorni urednik: France Svetek. Tisk J. Blasnika nasled. v Ljubljani.

V V V	5n gros	Letna trikotaža, nogavice, galanterija in drobnina	5n gros	V V V
		Gaspari & Faminger Maribor, Aleksandrova cesta št. 48		

Kar ne veš vprašaj
Univerzalni informativni Biro
„ARGUS“
Kmež Mihailova ulica 35
Telefon 6-25.
BEOGRAD
(Pasaž Akademije Nauka.)

Pij in kupuj samo

Buddha-čaj
v srebrnih zavilkih.

Imajo ga vsi konzumi.

ZELO
po ceni in stalno, prvovrstno usnje.
A. ELLINGER, MARIBOR,
Kralja Petra trg št. 9.

ZA JESEN IN ZIMO

priporočamo veliko zalogo raznega suknene in volnene blaga za obleke, sukne, plašče in kostume. Perilni barhent v najnovjših modnih vzorcih. Razne volnene in šivane odeje i. t. d.

A. & E. Škaberne, Ljubljana

Mestni trg 10

Zmerne cene.

Solidna postrežba.

Originalne (prave) potrebščine za Opalograph (Preservat), Fixat dobite samo pri

LUD. BARAGA, LJUBLJANA
ŠELENBURGOVA ULICA 6/I.

Mehanična popravilnica pisalnih, računskih in razmnoževalnih strojev, ter tehničnih aparatov. — Barvne trakove, karbon-indigo ter povoščen papir vedno v zalogi.